

Derleme makale / Review

Hemşirelik Bakımında Duyarlı Sevgi Compassionate Love in Nursing Care

Merve Çağlar¹ , Sevinç Mersin¹ , Özlem İbrahimoglu² 

Yazarların ORCID numaraları/ORCID IDs of the authors:
M.Ç. 0000-0003-2626-4170; S.M. 0000-0001-8130-6017;
O.I. 0000-0002-0925-0378

¹Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü/Bilecik

²İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü/İstanbul

Sorumlu yazar / Corresponding author: Merve Çağlar,
E-posta: merve.caglar@bilecik.edu.tr

Geliş tarihi / Date of receipt: 13.11.2019

Kabul tarihi / Date of acceptance: 13.03.2020

Atf / Citation: Çağlar, M., Mersin, S., ve İbrahimoglu, O. (2020).
Hemşirelik bakımında duyarlı sevgi. *SBU Hemşirelik Dergisi*, 2(1), 37-40.

ÖZ

Sevgi; insan yaşamındaki en yüce ve yaşamı yönlendiren en güçlü duygudur. Duyarlı sevgi ise diğerlerine değer vermeyi, onların kararlarına saygı duymayı, biricikliğini içselleştirmeyi, hislerini ve duygularını anlamayı ve onlara içtenlikle davranmayı motive eden bir sevgi türüdür. Hasta ve ailesi için duyarlı sevginin bu bileşenlerinin önemi yüksektir. Çünkü hasta ve ailesi yaşamı sürdürme içgüdüleriyle hareket ederken, bu sürece anlam katan duygu duyarlı sevgi olabilir. Bu nedenle hemşireler için duyarlı sevginin anlaşılması, anlamlandırılması ve içselleştirilmesi önemli ve gereklidir. Bu derlemede hemşireler için duyarlı sevginin önemi ortaya koyulmaya çalışılarak hem hemşireler için hem de hasta ve ailesi için etkileri tartışılmıştır. Ayrıca, duyarlı sevginin geliştirilmesi için gerekli hususlar ve çözüm yolları vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bakım; hemşirelik; özgecilik; şefkat.

ABSTRACT

Love is the highest and most powerful emotion that leading the human life. Compassionate love is a kind of love that motivates others to value, respect their decisions, internalize their uniqueness, understand their feelings and emotions, and treat them sincerely. These components of compassionate love are important for the patients and their family. Because while the patients and their family live with the instinct to continue life, emotion that adds meaning to this process can be compassionate love. Therefore, it is important and necessary for nurses to understand, make sense and internalize compassionate love. In this review, the importance of compassionate love for nurses and its effects for both nurses and their patients and families were discussed. In addition, the issues and solutions for the development of compassionate love were emphasized.

Keywords: Altruism; caring; compassion; nursing.

Giriş

Hemşireler, bireylerin intrauterin yaşamından ölene kadar olan süreçte bakım ve tedavisini üstlenmek üzere görev alan bakım profesyonelleridir. Onlar; sağlıklı ya da hasta birey ve ailesinin sağlığının geliştirilmesinde ve hastalık durumunda psikolojik, sosyal ve fiziksel olarak bütüncül bir bakımın sağlanmasından sorumludurlar (Dick, Patrician ve Loan, 2017).

Hemşireler, bakım verirken, hastalarıyla iletişime geçerler, empati kurarlar ve böylece bakımda terapötik bir süreç oluştururlar. Ancak, bu süreç her zaman mükemmel olmayabilir. Bu sürecin mükemmelleşmesi için çalışmalar yapılmakta olup, engellerin ve güçlüklerin belirlenmesi ve çözüm yollarının geliştirilmesi ile hemşirelik bakım sürecinin kalitesi arttırılmaya çalışılmaktadır. Hemşirelik bakım kalitesini etkileyen faktörler incelendiğinde hemşirelerin uzun çalışma saatleri, yoğun iş yükünün neden olduğu fiziksel ve psikososyal faktörler ile yönetsel sorunların yer aldığı görülmektedir (Pehlivan ve Güner, 2018; Friganovic, Selic, Ilic ve Sedic, 2019). Bu sorunların hemşirelerde anksiyeteye, depresyona, sosyal izolasyona, tükenmişliğe, hastaları ve diğer sağlık çalışanları ile olan ilişkilerinde terapötik sürecin bozulmasına ve meslekten ayrılmaya neden olduğu bildirilmiştir (Dikmen, Aydın ve Tabakoğlu, 2016; Orgambidez-Ramos ve Almeida, 2017; Pehlivan ve Güner, 2018). Bu nedenle, hemşirelerin yaşadıkları zorlukların çözümünde onların fiziksel koşullarını iyileştirmenin yanında (White, Aiken, Sloane ve McHugh, 2019) onların motivasyonlarını arttırıcı şefkat, sevgi, yaşamı anlamlandırma gibi duygular ve düşüncelerin farkına varmalarının sağlanması önerilmektedir (Dick ve ark., 2017; van der Wath ve van Wyk, 2019). Böylece hemşireler bakım verdikleri bireye daha fazla zaman ayırabilirler, dürüst olabilirler, güven verebilirler, açık olabilirler ve onlara duyarlı davranabilirler (Potter ve Perry, 2009). Bakım kavramını oluşturan bu bileşenlerin, duyarlı sevginin oluşmasını ve sağlıklı ve hasta bireyler ile bakım vericiler arasındaki şefkat, yakınlık ve samimi bağların gelişmesini sağladığı bildirilmiştir (Hatfield ve Rapson, 1994). Nijboer ve der Cingel Van (2018) duyarlı sevginin önemli bir profesyonel değer olduğunu belirtmiş olsa da, duyarlı sevginin hemşirelik literatüründe tanımlanmamış olması nedeniyle bu derlemede, hemşireler için duyarlı sevginin önemi ortaya koyulmaya çalışılarak hem hemşireler için hem de hasta ve ailesi için etkileri tartışılmıştır. Ayrıca, duyarlı sevginin hemşireler ve hastalar üzerindeki etkilerinin belirlenmesi için öneriler sunulmuştur.

Duyarlı Sevgi

Sevgi günlük yaşamda her bireyin yaşadığı ve diğer bireylere yattığı bir duygudur ve birey yaşamı boyunca sevgiden etkilenir ve sevgiyi arar. Yeryüzündeki bireylerin çoğu yaşamın anlamı, diğer bireylerle olan ilişkilerini ve kendisi ile yaratıcı arasındaki ilişkiyi anlamlandırmak için de sevgi tecrübesinden yararlanır (Taşdelen, 2015). Eski çağlardan beri sevginin tanımlanmasına ve sevginin somutlaştırılmasına yönelik değerlendirmeler bulunmaktadır. Örneğin; Diotima sevgiyi “doğurma, güzel içinde yaratma” olarak tanımlamıştır. Diotima, ölümsüzlük isteğine bağlı olarak sevgiyi doğurma eylemi gibi biyolojik faaliyetlerin yanında eserlerinde,

işlerinde, tavır ve davranışlarında, ahlak kurallarında ve duygularında sevgiyi yarattığını ifade etmiştir (Platon, 1995). Mevlâna ve Yunus Emre sevginin insan için esas olduğu belirtmişlerdir (Küçükbezirci, 2013). Mevlâna’ya göre varlığın özü aşktır ve O, özü ortaya çıkarmak için aşk ve sevginin hissedilmesini önermiştir (Yazoğlu, 2003). Mevlâna “seviyoruz ve hayatımızın iyiliği bu yüzden, inanıyoruz ve yaşantımızın güzelliği bu yüzden” sözleriyle hayatın anlamlı ve dolu geçmesini sağlamanın formülünün sevgi ve inanç olduğunu belirtmiştir (Küçükbezirci, 2013). Yunus Emre ise insanı insan yapan özün, yaratılışındaki aşk olduğunu bildirmiştir (Tatçı, 1990).

Sevginin doğası incelendiğinde, bireylerin kişisel özelliklerinin ve nörobiyolojik yapılarının etkili olduğu belirtilmiştir. Sevgi, duyguların kontrol edilmesinde, diğerleriyle ilişkili fedakârlık duygusunda ve diğerlerine bağlanma ilişkisinde duyguların eşlik ettiği bir tecrübe olarak da adlandırılmıştır (Zeki, 2007). Bir bebek için sevginin kaybı; su ve yiyecek kaybıyla eşdeğer olup; sevginin eksikliği de vücut için gerekli olan temel besinlerin eksikliği kadar homeostazisin bozulmasına ve hastalıklara neden olabilmektedir. Bebekler anneleriyle gen yapıları ve davranışlarıyla bağlıdırlar. Sevginin altında yatan motivasyon yalnızca bakım, besleme ve taşıma değildir. Şefkat, ilgi ve zaman ayırma gibi davranışlar sevginin oluşumunu etkiler (Sprecher ve Fehr, 2005). Bu nedenle sevgi öğrenilebilen bir duygudur. Psikoloji bilimine göre sevginin oluşması için bireyler, bilişsel ve davranışçı yaklaşımda insanlar doğal bir labirente benzeyen çevrelerinin bilişsel bir haritasını çıkarırlar. Bu bilişsel süreçte organizma için rahatlık, haz ve tatminkarlık duygusu veren davranışlar pekişir; mutsuzluk, acı, ızdırıp ve tatminkarlık duygusu vermeyen davranışlar ise azalır. Bu nedenle birey doğduğu andan itibaren sevginin olumlu özelliklerini hissederek diğer bireylere sevgisini yöneltmeyi öğrenir (Lakşe, 2014).

Fromm (1981) sevgiyi, kişinin tüm dünyayla ilişkisini belirleyen, özen, sorumluluk, saygı ve bilgi olarak tanımlamıştır. O, sevgi ve sevebilme yeteneğinin kişiyi yalnızlıktan kurtardığını savunur. Ayrıca o, sevginin kendimizin ve karşımızdakinin farklılıklarına ve benzersizliklerine saygı duymak olduğunu belirtmiştir (Fromm, 1981). Hümanistik görüşe göre birey, kendini gerçekleştirmek ve kendi yeteneklerini ortaya koymak için yaşamı sorgulamalı ve bunun için gerekli olan çabayı harcamalıdır. Maslow bireyin potansiyelini ortaya koyabilmesi için, motivasyonun olmasını önemsemiş ve bunun basamaklarını belirtmiştir. O, bu basamakların en tepesinde yer alan ve diğerlerini önemsemediğinde ve onlara ihtiyaçları olduğu ilgiyi verdiğinde bunu başaran bireyin sadece kendi yaşamını değil aynı zamanda çevresine de olumlu katkı vererek kendini gerçekleştirdiğini bildirmiştir. Ayrıca, O, kendini gerçekleştiren insanın benliğinin ötesine geçerek tanı gibi başkalarına yardım etmeye kendini adadığını bildirmiştir (Lakşe, 2014). Maslow’a göre kişi kendisi ve diğer insanlar için iyi şeyler yapmayı düşünmeden kaygısını azaltamaz (Tezcan Uysal, Aydemir ve Genç, 2018). Bu nedenle her insan gibi hemşireler de kendi potansiyellerini keşfetmeli ve benliğinin ötesine geçme durumunu gerçekleştirecek tatminkarlık hissi oluşturabilmelidir.

Özgecilik, fedakârlık, diğerlerini düşünme gibi kavramları içeren duyarlı sevgi; ebeveyn çocuk ilişkisinde, gönüllülükte ve sağlık bakımında pozitif etkileri olan, toplum tarafından kabulü arttıran motivasyonel bir faktördür. Duyarlı sevgi diğerlerine değer vermeyi, diğerlerinin kararlarına saygı duymayı, diğerlerinin biricikliğini içselleştirmeyi, içtenlikle davranmayı, diğerlerinin hislerini ve duygularını anlamak için motive olmayı gerektirir (Hatfield ve Rapson, 1994; Underwood, 1999). Sonuç olarak, duyarlı sevginin genetiğin, duygusal tecrübelerin, fizyolojik reaksiyonların ve davranışların tümünün toplamı olduğu söylenebilir (Chini, Verhage ve Grinevich, 2014; Sur Carter, 2017).

Hasta ve Hasta Yakınları İçin Duyarlı Sevgi ve Hemşirelik Bakımı

Duyarlı sevgi; verici olmayı ve diğerleri için fedakârlık etmeyi içerdiğinden, bir davranışın duyarlı sevgi olup olmadığı davranış sonucunda ortaya çıkan yarar derecesine göre değerlendirilir. Duyarlı sevgi sadece zihni içermez; kalp, his, tutum gibi her birey için anlamlı olan ve bireyi iyi hissettiren değerleri içerir. Duyarlı sevgi, hasta ve ailesine kaliteli bakımın sunulmasında, profesyonel rollerin ve değerlerin uygulandığı özgeci bir yaklaşımı sunar. Böylece hemşire, bakım verdiklerine hümanistik tepkilerle davranışlarını en iyi şekilde yansıtmaya çalışır. Bu, hemşirenin bakım verdiklerini merkeze alarak onların ihtiyaçlarını gereksinimlerini karşılama rolünü mükemmelleştirmeye yardım eder. Fakat çoğu zaman hemşireler bakım verenlerin ihtiyaçlarını gereksinimlerini karşılamak için kendi ihtiyaçlarını gereksinimlerini erteleyebilmektedir. Bu hemşirelerde psikolojik sorunlara ve tükenmişliğe neden olabilmektedir (Lu, Chang ve Wu, 2007; White ve ark., 2019). Duyarlı sevgi ise, hemşirenin fedakârca yaptıkları karşısında ona olumlu duygular yaşatarak, onların içsel motivasyonlarının hareket etmesine, başkaları için fedakârlık etmesine ve zaman ayırmada istekli olmasına neden olabilir. Bu duygular ise, hemşirelerin memnuniyet düzeylerini ve mesleki bağlılıklarını artırarak (Lu, Ruan, Xing ve Hu, 2015) onların mental sorunlarını (Jiang ve ark., 2017) ve işten ayrılma oranlarını azaltabilir (Fitzgerald-Yau ve Egan, 2018). Ayrıca duyarlı sevgi, bakım alanların kendilerini güvende, özgür ve güçlü hissetmelerini sağlayabilir. Hemşireler de, hissettikleri bu sevgi ile kendi tükenmişlik duygularını azaltabilirler (Giuffra, 2013).

Hemşirelik bakımı doğası gereği duyarlı sevgiyi içerir ve başkalarına yardım etmeye odaklanır. Bu durum şefkati, empatiyi, sempatiyi, özgeciliği, saygıyı, değerlerin korunmasını ve spiritüel bakımı içermesi nedeniyle özellikle ruh sağlığında, yaşlı sağlığında, palyatif bakımda ve pediatrik bakımda önemlidir (van der Wath ve van Wyk, 2019). Ayrıca duyarlı sevginin içerdiği kavramlar hemşireler için profesyonel değerlerden olup yapılan çalışmalarda profesyonel değerleri yüksek olan hemşirelerin mesleğe bağlılıklarının arttığı ve meslekleri ile ilgili yeni hedefler geliştirdiği belirlenmiştir (Lu ve ark., 2007). Gellatly, Cowden ve Cummings (2014) hemşirelerin mesleki bağlılıkları arttıkça, mesleklerini sürdürme isteklerinin arttığını, Fitzgerald-Yau ve Egan (2018) empati yeteneği yüksek hemşirelerin tükenmişlik düzeylerinin düşük olduğu, memnuniyet

düzeylerinin yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Gozalo ve arkadaşları (2019) yoğun bakım ünitesinde çalışan hemşirelerde tükenmişlik, empati ve kendine değer verme duygusunu geliştirme ile ilgili çalışmalarında duyguların gelişmesinde günlük yaşamda kurulan bilinçli ve bilinçsiz ilişkilerin önemini vurgulamışlardır. Onlara göre günlük yaşamda tecrübe edilen olumlu duygular, hisler ve fizyolojik reaksiyonlar bilinçsiz bir şekilde yaratıcılığı, esnekliği ve pozitif duyguları arttırmakta, stres düzeyini azaltmaktadır. Duyarlı sevgi de, hemşirenin günlük yaşamında deneyimlediği olumlu bir tecrübe olarak stresi ve tükenmişliği azaltabilir.

Hemşirelik mesleğinin temel amacı, bireyin/hastanın kişisel özelliklerini göz önünde bulundurarak yaşamını koruma ve sürdürme, bireye saygı ve duyarlı bir bakım sunmaktır (Fowler, 2015). Hemşirelik bakımı, hemşirenin davranışları ve hasta sonuçları arasındaki ilişkiye bağlıdır. Bu nedenle duyarlı sevgi, hemşirelik bakımında hasta bakımının sonuçlarını etkileyebilir (Percy ve Richardson, 2018). Duyarlı sevgi, bireylerin içsel motivasyonunu arttıran önemli bir faktör olup (Sprecher ve Fehr, 2005), hemşirelerin hasta bakımında duyarlı sevgiyi hissetmeleri hem onların hem de hasta ve hasta yakınlarının memnuniyet düzeylerini ve hasta bakım kalitesini yükseltebilir (Watson, 2003). Böylece, duyarlı sevgi düzeyi yüksek hemşireler hasta ve hasta yakınlarının fiziksel, psikolojik, kültürel ve sosyal tepkilerini anlayabilmeleri için yeterli zaman ayırmada gönüllü ve istekli olabilirler (Sellman, 2011). Bu durum, hemşirenin daha fazla empati yaparak hasta bakım sonuçlarının olumlu olmasına katkı sağlayabilir (Blake ve Blake, 2019).

Sonuç

Hasta ve ailesine kaliteli bakımın sunulmasında bir yaklaşım sunan duyarlı sevginin hemşireler tarafından öneminin fark edilmesi ve içselleştirilmesi gerekmektedir. Duyarlı sevginin hemşirelik eğitiminde profesyonel değerler eğitimi içinde vurgulanması ve hemşirelerin eğitim sürecinden itibaren tüm profesyonel yaşamları boyunca bunun görünür kılınmasını sağlamak için gerekli danışmanlık hizmetlerinin bu konuda çalışmış ve yetkin hemşireler tarafından verilmesi gerekmektedir. Böylece hemşireler için duyarlı sevginin uygulanabilirliği artırılabilir. Ayrıca, duyarlı sevginin geliştirilebilmesi ve sonuçlarının değerlendirilebilmesi için deneySEL çalışmalara gereksinim bulunmaktadır.

Yazarların Katkı Düzeyleri: Çalışma Fikri (Konsepti) ve Tasarımı - MÇ, SM, Öİ; Veri Toplama / Literatür Tarama - MÇ, SM, Öİ; Verilerin Analizi ve Yorumlanması - MÇ, SM, Öİ; Makalenin Hazırlanması - MÇ, SM, Öİ; Yayınlanacak Son Haline Onay Vermek - MÇ, SM, Öİ.

Çıkar Çatışması: Yazarlar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar, bu çalışma için finansal destek almadıklarını açıklamışlardır.

Kaynaklar

- Blake, T., & Blake, T. (2019). Improving therapeutic communication in nursing through simulation exercise. *Teaching and Learning in Nursing, 14*(4), 260-264. doi:10.1016/j.teln.2019.06.003
- Chini, B., Verhage, M., & Grinevich, V. (2017). The action radius of oxytocin release in the mammalian CNS: from single vesicles to behavior. *Trends in Pharmacological Sciences, 38*(11), 982-991. doi:10.1016/j.tips.2017.08.005
- Dick, T.K., Patrician, P.A., & Loan, L.A. (2017). The value of nursing care: a concept analysis. *Nursing Forum, 52*, 357-365. doi:10.1111/nuf.12204
- Dikmen, Y., Aydın, Y., & Tabakoğlu, P. (2016). Compassion fatigue: a study of critical care nurses in Turkey. *Journal of Human Sciences, 13*(2), 2879-2884. doi:10.14687/jhs.v13i2.3752
- Friganovic, A., Selic, P., Ilic, B., & Sedic, B. (2019). Stress and burnout syndrome and their associations with coping and job satisfaction in critical care nurses: A literature review. *Psychiatria Danubina, 6*(1), 21-31.
- Fowler, M.D.M. (2015). *Guide to the code of ethics for nurses with interpretive statements* (2nd ed.). American Nurses Association.
- Fromm, E. (1981). *Sevme Sanatı* (C. Sancar, Çev.). Ankara: Say Kitap Pazarlama.
- Fitzgerald-Yau, N., & Egan, J. (2018). Defense styles mediate the association between empathy and burnout among nurses. *The Journal of Nervous and Mental Disease, 206*(7), 555-561. doi:10.1097/nmd.0000000000000837
- Gellatly, I.R., Cowden, T.L., & Cummings, G.G. (2014). Staff nurse commitment, work relationships, and turnover intentions: a latent profile analysis. *Nursing Research, 63*(3), 170-181. doi:10.1097/nnr.0000000000000035
- Giuffra, M.J. (2013). Letter to the Editor: altruism is the heart of our story. *Nursing Outlook, 61*, 67-69.
- Gozalo, R.M.G., Tarres, J.M.F., Ayora, A.A., Herrero, M.A., Kareaga, A.A., & Roca, R.F. (2019). Application of A mindfulness program among health care professionals in an intensive care unit: Effect on burnout, empathy and self-compassion. *Medicina Intensiva, 43*(4), 207-216. doi:10.1016/j.medin.2018.02.005
- Hatfield, E., & Rapson, R.L. (1994). *Love and intimacy*. Encyclopedia of Mental Health. Academic Press: 583-591.
- Jiang, H., Ma, L., Gao, C., Li, T., Huang, L., & Huang W. (2017). Satisfaction, burnout and intention to stay of emergency nurses in shanghai. *Emergency Medicine Journal, 34*, 448-453. doi:10.1136/emermed-2016-205886
- Küçükbezirci, Y. (2013). Mevlâna'nın hoşgörü felsefesi ve iletişim. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 30*, 19-25.
- Lakşe, E. (2014). *Psikoloji Kitabı*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Lu, K., Chang, L., & Wu, H. (2007). Relationships between professional commitment, job satisfaction, and work stress in public health nurses in Taiwan. *Journal of Professional Nursing, 23*(2), 110-116. doi:10.1016/j.profnurs.2006.06.005
- Lu, M., Ruan, H., Xing, W., & Hu, Y. (2015). Nurse burnout in china: a questionnaire survey on staffing, job satisfaction, and quality of care. *Journal of Nursing Management, 23*(4), 440-447. doi:10.1111/jonm.12150
- Nijboer, A.A., & der Cingel Van, M.C.J.M. (2018). Compassion: Use it or lose it? A study into the perceptions of novice nurses on compassion: a qualitative approach. *Nurse Education Today, 72*, 84-89. doi:10.1016/j.nedt.2018.11.006
- Orgambidez-Ramos, A., & Almeida, H. (2017). Work engagement, social support, and job satisfaction in Portuguese nursing staff: A winning combination. *Applied Nursing Research, 36*, 37-41. doi:10.1016/j.apnr.2017.05.012
- Pehlivan, T., & Güner, P. (2018). Compassion fatigue: the known and unknown. *Journal of Psychiatric Nursing, 9*(2), 129-134. doi:10.14744/phd.2017.25582
- Percy, M., & Richardson, C. (2018). Introducing nursing practice to student nurses: How can we promote care compassion and empathy. *Nurse Education in Practice, 29*, 200-205. doi:10.1016/j.nepr.2018.01.008
- Platon. (1995). *Şölen*. (A. Erhat, S. Eyüboğlu, Çev.). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Potter, P.A., & Perry, A.G. (2009). Caring in nursing practice. In *Fundamentals of nursing*. (7th ed.). (pp. 95-105). St.Louis: Mosby Elsevier.
- Sellman, D. (2011). Professional values and nursing. *Medicine, Health Care and Philosophy, 14*(2), 203-208.
- Sprecher, S., & Fehr, B. (2005). Compassionate love for close others and humanity. *Journal of Social and Personal Relationships, 22*(5), 629-651. doi:10.1177/0265407505056439
- Sur Carter, C. (2017). The oxytocin-vasopressin path way in the context of love and fear. *Frontier Endocrinology, 8*(356), 1-12. doi:10.3389/fendo.2017.00356
- Taşdelen, V. (2015). Bir güzellik ve sevgi felsefesi: Platon'un şölen diyalogu ile Fuzûlî'nin Leylâ ve Mecnun mesnevisinin karşılaştırılması. *Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi, 38*, 383-405.
- Tatçı, M. (1990). *Yunus Emre Divanı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Tezcan Uysal, H., Aydemir, S., & Genc, E. (2018). Maslow's hierarchy of needs in 21st century: The examination of vocational differences. *Researches On Science and Art in 21 st Century Turkey, 23*, 211-227.
- Underwood, G. (1999). *The Science of Compassionate Love: Theory, Research, and Applications*. (pp.3-25). Malden, MA, USA: Blackwell.
- van der Wath, A., & van Wyk, N. (2019). A hermeneutic literature review to conceptualise altruism as a value in nursing. *Scandinavian Journal of Caring Science, 1-10*. doi:10.1111/scs.12771
- Yazoğlu, R. (2002). Hümanizm ve Mevlâna. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, 9*(20), 67-83.
- Watson, J. (2003). Love and caring. Ethics of face and hand an invitation to return to the heart and soul of nursing and our deep humanity. *Nursing Administration Quarterly, 27*(3), 197-202.
- White, E.M., Aiken, L.H., Sloane, D.M., & McHugh, M. (2019). Nursing home work environment, care quality, registered nurse burnout and job dissatisfaction. *Geriatric Nursing, 1-7*. doi:10.1016/j.gerinurse.2019.08.007
- Zeki, S. (2007). The neurobiology of love. *Federation of European Biochemical Societies Letters, 581*, 2575-2579.